

คู่มือการขับเคลื่อน

“นโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิด
จากการปฏิบัติหน้าที่” (No Gift Policy)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สำนักงานเทศบาลตำบลนาด่าน
อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

คำนำ

ด้วยเทศบาลตำบลนาด่าน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของนโยบายไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่” (No Gift Policy) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้เห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ กิจกรรมที่๔ พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ เป้าหมายที่ ๑ ข้อที่ ๑.๑ ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน ไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้น เทศบาลตำบลนาด่าน จึงได้จัดทำคู่มือเล่มนี้ขึ้น ซึ่งทางผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับองค์กรและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ต่อไป

เทศบาลตำบลนาด่าน

แนวทางการขับเคลื่อน
แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤตินิชอบ (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock)
เรื่อง “นโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่”

๑. ความเป็นมา

การทุจริตและประพฤตินิชอบเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน สาเหตุและปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตในระบบราชการอย่างเห็นได้ชัดนั้นคือ ระบบอุปถัมภ์และพฤติกรรมการอุปถัมภ์ระหว่างกัน นำมาซึ่งการให้หรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นสิ่งตอบแทน ส่งผลต่อการใช้ดุลยพินิจหรือ การตัดสินใจในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม กลายเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันทั่วไป โดยไม่เห็นว่า เป็นสิ่งที่ผิดแต่อย่างใด พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการกระทำความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันอาจนำไปสู่การเรียกรับ หรือยอมที่จะรับประโยชน์ในการกระทำทุจริตในภาครัฐได้ ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาภาครัฐจะมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤตินิชอบมาโดยตลอดก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงมีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันหาแนวทางหรือมาตรการที่จะนำไปสู่การป้องกันการทุจริตให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้เห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบ(ฉบับปรับปรุง) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายโดยรวมให้ประเทศไทยมีระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) อยู่ใน ๒๐ อันดับแรกของโลกในปี ๒๕๗๙ มีมาตรการควบคุมกำกับติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม และให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบในระดับนโยบายยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยยะสำคัญ (Big Rock) เพื่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศมีผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้ระยะเวลาการดำเนินการปฏิรูป ประเทศที่ยังคงเหลือตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดว่าการปฏิรูป ประเทศคาดหวังว่าจะบรรลุผลใน ๕ ปี ทั้งนี้ มีกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๔

การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ ในเป้าหมายที่ ๑ ข้อ ๑.๑ ให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ดังนั้นหน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้ “เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ”

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการ ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) และได้รับมอบหมายเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดทำแนวทางการขับเคลื่อน “การประกาศนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่” ตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการร่วมกับศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) และนำไปสู่การปฏิบัติแก่หน่วยงานภาครัฐให้นำไปปรับใช้หรือประยุกต์ให้เหมาะสมตามบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานและขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อป้องกัน หรือลดโอกาสในการรับสินบน ผลประโยชน์ทับซ้อนในรูปแบบต่างๆ แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ
- ๒) เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในการปฏิเสธการรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่
- ๓) เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรคุณธรรมและโปร่งใส (Organization of Integrity) ของระบบราชการให้เข้มแข็งและยั่งยืน
- ๔) เพื่อสนับสนุนและยกระดับการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (ITA)

๓. นิยามศัพท์เฉพาะ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ^๑ หมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือในรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติและให้หมายความรวมถึง กรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจและบุคคลหรือคณะบุคคลธรรมดา ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐด้วย

หน่วยงานของรัฐ^๒ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนกลาง หน่วยงานของรัฐสภา หน่วยงานของศาล หน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานของอัยการ องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐอื่น ๆ กองทุน สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔.

^๒ กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สรุปลงความหมาย.วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๔.

ทุจริตต่อหน้าที่^๓ หมายถึง ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

การปฏิบัติหน้าที่^๔ หมายถึง เป็นการกระทำหรือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในตำแหน่งที่ได้รับ การแต่งตั้ง หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง หรือให้รักษาราชการแทนในหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่ง ทั้งเป็นการทั่วไปและเป็นการเฉพาะในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กฎหมายได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ หรือเป็นการกระทำไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายระบุไว้ให้มีอำนาจหน้าที่ หรืออำนาจหน้าที่ทางปกครอง

การประกาศตน^๕ หมายถึง การประกาศเจตนาของผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเพื่อให้บุคคล หรือหน่วยงาน หรือสังคม หรือสาธารณชน รับรู้ ว่า ตนเองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนในหน่วยงาน จะไม่รับของขวัญ และของกำนัลทุกชนิดในขณะ/ก่อน/หลัง ปฏิบัติหน้าที่ ที่จะส่งผลให้เกิดการทุจริตและประพฤตินิยมชอบทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต และมีการเผยแพร่ประกาศดังกล่าวสู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ ตามบริบทของแต่ละ หน่วยงาน เช่น การส่งหนังสือเวียน การจัดทำ Infographic จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ และต้องมีการเผยแพร่ประกาศฯ ใน Website หลักของหน่วยงาน

ของขวัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่^๖ หมายถึง เงิน ทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใดที่มีมูลค่า และให้รวมถึงทิป โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับนอกเหนือจากเงินเดือน รายได้ ผลประโยชน์จากราชการในกรณี ปกติ และมีผลต่อการตัดสินใจ การอนุมัติ อนุญาต หรือการอื่นใดในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปในลักษณะที่เอื้อ ประโยชน์ไปเ็นทางทุจริตต่อผู้ให้ของขวัญทั้งในอดีต หรือในอนาคต รับ หรือในอนาคต เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รับของขวัญจากบริษัทเอกชน แล้วมีส่วนช่วยให้บริษัทเอกชนนั้นเป็นผู้ชนะการประมูลงานก่อสร้างของ หน่วยงานตนเอง หรือกรณีเข้าไปเป็นที่ปรึกษาและรับค่าตอบแทนของบริษัทเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุม ตรวจสอบของหน่วยงานรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่อยู่ ส่งผลกระทบต่อความมีอิสระในการตัดสินใจของ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางทุจริต เป็นต้น

ทิป (Tip)^๗ หมายถึง เงินที่ผู้มาติดต่อขอใช้บริการกับหน่วยงานของรัฐ หรือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้มอบให้หน่วยงานของรัฐ หรือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิ่มเติม เพื่อตอบแทนการให้บริการจากการปฏิบัติหน้าที่ ตามปกติ นั้น ซึ่งมีใช้ค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าให้รับได้

^๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔.

^๔ กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ.สรุปลความหมาย.วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๔.

^๕ กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ.สรุปลความหมาย.วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๔.

^๖ กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ.สรุปลความหมาย.วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔.

^๗ กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ.สรุปลความหมาย.วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔.

๔. กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๗๖ กำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและงานของรัฐ อย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว^๘

๒. พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ ไว้ในหมวดที่ ๑ มาตรฐานทางจริยธรรม มาตรา ๕ (๔) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ (๖) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ^๙

๓. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๔

“ของขวัญ” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรี และให้หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เป็นรางวัลให้โดยเสนาหา หรือเพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สิน หรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับบริการหรือความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่าย ในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พักค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันและไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตัว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินให้ในภายหลัง^{๑๐}

^๘ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

^๙ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕

^{๑๐} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐพ.ศ. ๒๕๕๔

๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙

ข้อ ๖ หน่วยงานของรัฐจะจัดให้มีการเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรไม่ได้ เว้นแต่เป็นการเรียไรตามข้อ ๑๙ หรือได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ (กคร.) หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ หน่วยงานของรัฐซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตในการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรนอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ด้วย ในกรณีนี้ กคร. อาจกำหนดแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรก็ได้^{๑๑}

ข้อ ๑๘ การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรที่ กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณีจะพิจารณาอนุมัติให้ตามข้อ ๖ ได้นั้นจะต้องมีลักษณะและวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั่นเอง

(๒) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การป้องกันหรือพัฒนา

(๓) เป็นการเรียไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์

(๔) เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว

ข้อ ๑๙ การเรียไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรดังต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุมัติจาก กคร. หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี

(๑) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และมีมติคณะรัฐมนตรีให้เรียไรได้

(๒) เป็นการเรียไรที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย หรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัยหรือเหตุการณ์ใดที่สำคัญ

(๓) เป็นการเรียไรเพื่อร่วมกันทำบุญเนื่องในโอกาสการทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน

(๔) เป็นการเรียไรตามข้อ ๑๘ (๑) หรือ (๓) เพื่อให้ได้เงินหรือทรัพย์สินไม่เกินจำนวนเงินหรือมูลค่าตามที่ กคร. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) เป็นการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียไรตามข้อ ๑๘ (๔) ซึ่ง กคร. ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ

(๖) เป็นการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่ได้รับอนุมัติหรือได้รับยกเว้นในการขออนุมัติ ตามระเบียบนี้แล้ว

๕. มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐^{๑๒} ให้ถือปฏิบัติว่าข้าราชการชั้นผู้น้อย พึงงดการให้ของขวัญแก่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชา หรือสมาชิกในครอบครัวของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ หากฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรีให้ถือว่ามีความผิดวินัย ทั้งผู้ให้และผู้รับ

^{๑๑} ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๖.

^{๑๒} มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐

๖. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓^{๑๓} เห็นชอบในการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติเสนอ โดยกำหนดให้มีการขับเคลื่อนการดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ พัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ ในเป้าหมายที่ ๑ ข้อ ๑.๑ ให้องค์กรของรัฐบาลทุกหน่วย ประกาศตนเป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคน ไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)

๕. ตัวอย่างการรับของขวัญและสิ่งตอบแทนในต่างประเทศ

การป้องกันการรับของขวัญหรือทรัพย์สินเป็นอีกหนึ่งหลักปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนเช่นกัน การรับของขวัญหรือทรัพย์สินเพียงเล็กน้อยอาจกลายเป็นสินบน และนำไปให้เกิดการสร้างบุญคุณ ช่วยเหลือต้องมีการตอบแทนกันหรือมีความเกรงใจต่อกัน โดยเฉพาะในประเทศที่มีวัฒนธรรมเรื่องตอบแทนบุญคุณในระดับสูง เนื้อหาในส่วนนี้จึงขอเสนอถึงการรับของขวัญและสิ่งตอบแทนในต่างประเทศ

๕.๑ ประเทศเกาหลีใต้^{๑๔}

เกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีกฎหมายว่าด้วยการห้ามเรียกรับผลประโยชน์และการรับสิ่งของมีค่าทั้งหลาย หรือเรียกว่า “กฎหมายคิม ยองรัน”(Kim Young – ran Law) มีวัตถุประสงค์ เพื่อมุ่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้เป็นไปทางที่ดีขึ้น โดยมีบทบัญญัติในลักษณะเป็น

ข้อห้ามและแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อควบคุมมิให้เจ้าหน้าที่รัฐ บุคลากรทางการศึกษา (ครู อาจารย์) รวมถึงบรรดาสื่อมวลชนทุกแขนง ห้ามกระทำการร้องขอหรือเรียกรับผลประโยชน์ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมโดยมิชอบ โดยมีบทลงโทษที่ครอบคลุมการกระทำความผิดหลายฐาน ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ บุคลากรทางการศึกษา สื่อมวลชนไปจนกระทั่งบุคคลภายนอกที่มีการกระทำความผิดในลักษณะเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่รัฐ

หน่วยงานที่ถูกบังคับใช้ ได้แก่ องค์กรส่วนกลาง องค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานราชการทั่วไป องค์กรสาธารณะ โรงเรียนแต่ละระดับ โรงเรียนเอกชน และสื่อมวลชน

การห้ามให้หรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

๑) กรณีให้หรือรับสิ่งของมีค่าจำนวนเกินกว่า ๑ ล้านวอน (ประมาณ ๓ หมื่นบาท) ต่อครั้ง หรือจำนวนเกินกว่า ๓ ล้านวอน (ประมาณ ๙ หมื่นบาท) ต่อปี

๒) กรณีให้หรือรับเงินจำนวนไม่เกิน ๑ ล้านวอน (ประมาณ ๓ หมื่นบาท) ต่อครั้งอันเกี่ยวข้องกับงานราชการ

๓) กรณีคู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐให้หรือรับสิ่งของมีค่า

๔) กรณีการรับค่าตอบแทนจากภารกิจภายนอกเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

^{๑๓} มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

^{๑๔} สมใจ ทองกุล, มิติใหม่กฎหมายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในสาธารณรัฐเกาหลี, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

การให้หรือรับสิ่งของมีค่ามีช้อยกเว้นให้สามารถกระทำได้มี ๘ ประการ คือ

๑) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการปลอบขวัญ ให้กำลังใจ ให้รางวัลหรืออื่น ๆ แก่ข้าราชการชั้นผู้น้อย
๒) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างราบรื่น เรียบร้อยตามรูปแบบ ระเบียบปฏิบัติและพิธีการในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

๓) อยู่ในขอบเขตของอำนาจที่สามารถกระทำได้อย่างถูกต้อง

๔) เป็นการให้แก่ญาติพี่น้องของตนเอง

๕) เป็นการให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐผู้ซึ่งประสบเคราะห์กรรม ประสบภัยพิบัติ ป่วยเป็นโรคร้ายไข้เจ็บหรือตกอยู่ในภาวะยากลำบาก แสสนสาหัส หรืออื่น ๆ ทั้งเป็นการให้ในระยะสั้นหรือระยะยาว หรือเป็นการให้อย่างต่อเนื่องตามข้อกำหนดขององค์กร ตามระเบียบปฏิบัติ หรือตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

๖) เป็นการใช้สำหรับการกิจในทางราชการตามปกติทั่วไปที่ยึดถือปฏิบัติแบบเดียวกัน เช่น ค่ายานพาหนะค่าที่พัก ค่าอาหาร เป็นต้น

๗) เป็นการแจกจ่ายแก่คนทั่วไปที่มีใช้เป็นการเฉพาะราย เช่น สิ่งของที่ระลึกหรือสิ่งของเพื่อการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

๘) รูปแบบอื่นตามระเบียบหรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือตามธรรมเนียมทางสังคมที่สามารถกระทำได้เมื่อรับทราบถึงช้อยกเว้นให้สามารถกระทำได้สำหรับการให้หรือรับสิ่งของมีค่า ทั้ง ๘ ประการดังกล่าวแล้วโดยเฉพาะเมื่อพิจารณาตาม ข้อ ๒) ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้ในเรื่องของการปฏิบัติราชการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่นแล้วนั้น พบว่า มีข้อกำหนดรายละเอียดอันจำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดดังนี้

ค่าอาหาร ไม่เกิน ๓ หมืนวอน (ประมาณ ๙๐๐ บาท) เช่น อาหาร ของว่าง (ชา กาแฟ หรือขนม) เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และเครื่องดื่มประเภทอื่น ๆ เป็นต้น

ค่าของขวัญ ไม่เกิน ๕ หมืนวอน (ประมาณ ๑,๕๐๐ บาท) สิ่งของมีค่าทั้งหมดทั้งปวง ยกเว้นค่าอาหารและ

ภาษีสังคม (รายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการเข้าสังคม)

ภาษีสังคม ไม่เกิน ๑ แสนวอน (ประมาณ ๓,๐๐๐ บาท) เงินช่วยเหลือในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้ง พวงหรีด ช่อดอกไม้ เป็นต้น

ข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าวนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งตามจำนวน คือ ๓/๕/๑๐ โดย

๓ หมายถึง การจัดเลี้ยงอาหารต้องไม่เกินรายละ ๓ หมืนวอน

๕ หมายถึง การให้หรือรับของขวัญหรือของมีค่าทั้งปวงต้องไม่เกินมูลค่า ๕ หมืนวอน

๑๐ หมายถึง การจ่ายภาษีสังคม ไม่ว่าจะเป็งานแต่งงาน งานศพ มอบให้ได้ไม่เกินรายละ ๑ แสนวอน นั้นหมายความว่า เจ้าหน้าที่รัฐรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องยึดถือปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

บทกำหนดโทษ

โทษปรับ

เจ้าหน้าที่รัฐให้หรือรับสิ่งของมีค่าจำนวนไม่เกิน ๑ ล้านวอน ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับงานราชการหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษปรับไม่ต่ำกว่า ๒ เท่า แต่ไม่เกิน ๕ เท่าของมูลค่าทรัพย์สินนั้น

/เจ้าหน้าที่...

เจ้าหน้าที่รัฐรับค่าตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ภายนอกเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น การได้รับเชิญเป็นวิทยากร และอื่น ๆ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕ ล้านบาท (ประมาณ ๑.๕ แสนบาท)

โทษจำคุก

เจ้าหน้าที่รัฐให้หรือรับสิ่งของมีค่าเกินกว่า ๑ ล้านบาทต่อครั้ง หรือเกินกว่า ๓ ล้านบาทต่อปี อันมีความเกี่ยวเนื่องกับงานราชการ จำคุกไม่เกิน ๓ ปี และปรับไม่เกิน ๓๐ ล้านบาท (ประมาณ ๙ แสนบาท)

๕.๒ สหราชอาณาจักร^{๑๕}

รัฐบาลพรรคแรงงานอังกฤษในขณะนั้นได้เสนอให้มีการตรา Bribery Act ๒๐๑๐ ขึ้น กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่ผ่านมา โดยเป็นรวบรวมและปรับปรุงกฎหมายเก่าจนถือว่าเป็น “มิติใหม่” ของการต่อต้านคอร์รัปชันของอังกฤษ Bribery Act ๒๐๑๐ แตกต่างจากแนวทางการต่อต้านคอร์รัปชันเดิม ๆ โดยแทนที่จะมุ่งเป้าจัดการปัญหาการฉ้อโกงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้รับหรือเรียกรับสินบน กฎหมายฉบับนี้ มุ่งแก้ไขปัญหาลักษณะและเสนอทางป้องกันจากมุมมองของภาคเอกชน ผู้ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ให้สินบนแทน โดยมาตรา ๑ บัญญัติว่า การจ่ายสินบน การสัญญาว่าจะจ่ายแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยหวังผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการตอบแทน ถือเป็นความผิดอาญา นอกจากนี้ ยังมีการกระทำความผิดอาญาอีก ๒ เรื่องที่น่าสนใจ คือ การติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศและความรับผิดของนิติบุคคลในกรณีบุคลากรของนิติบุคคลนั้นกระทำความผิด

๑) ความผิดฐานติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติ

Bribery Act ๒๐๑๐ ได้บัญญัติความผิดฐานติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในสหราชอาณาจักร โดยมาตรา ๖ ให้นิยามของคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติ (foreign public official)” อย่างกว้างหมายถึง เจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ในฝ่ายบริหารนิติบัญญัติหรือกระบวนการยุติธรรมของประเทศหรือเขตปกครองใดนอกสหราชอาณาจักร และไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งภายในรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังหมายรวมถึง บุคคลใดดำเนินกิจการของรัฐต่างชาติ (public function) เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการสาธารณสุขในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ประการสุดท้าย คำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติยังหมายรวมถึง พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติหรือธนาคารโลก ก็ได้ดังนั้น บุคคลหรือนิติบุคคลใดที่ติดสินบน สัญญาว่าจะให้เงินค่าตอบแทน หรือเสนอเงินสินบนให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติ ตามคานียามข้างต้น ถือว่ามีความผิด

ตามมาตรา ๖ แห่งกฎหมายฉบับนี้ อย่างไรก็ตาม คณะผู้ยกร่างแสดง ความเข้าใจถึงธรรมชาติของการดำเนินธุรกิจว่าการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลต่างประเทศหรือการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น องค์ประกอบของความผิดตามมาตรา ๖ บัญญัติว่าพนักงานสอบสวนและอัยการต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าบริษัทหรือองค์กรเอกชนหวังผลประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องจากการใช้อำนาจหรือจากตำแหน่งรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐต่างชาติ ทั้งนี้ การให้ของสมนาคุณ หรือการจัดให้เจ้าหน้าที่รัฐต่างชาติมาศึกษาดูงานที่อังกฤษ เป็นต้น จึงไม่ถือเป็นความผิดตามมาตรา ๖ นี้ ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบริษัทหรือองค์กรเอกชนนั้นไม่มีเจตนาหาผลประโยชน์ที่ผิดกฎหมายดังกล่าว

^{๑๕} แหล่งที่มา :<https://www.opm.go.th/opmporta/multimedia/eyu/UK.pdf>

๒) ความรับผิดชอบของนิติบุคคลในกรณีบุคลากรของนิติบุคคลกระทำความผิด

กฎหมายกำหนดให้นิติบุคคลมี “หน้าที่” ป้องกันให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจ่ายสินบนแก่บุคคลอื่น โดยมีเจตนาหวังผลประโยชน์อย่างไม่ถูกกฎหมาย (มาตรา ๗) ถ้านิติบุคคล ไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว โดยจงใจหรือเจตนา นิติบุคคลนั้นต้องได้รับผิดในการกระทำนั้นด้วย สำหรับคำว่า “บุคคลผู้เกี่ยวข้อง (associated persons)” นั้น

มาตรา ๘ (๔) บัญญัตินิยามอย่างกว้างว่า คือ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หรือให้บริการใดๆแก่ผู้อื่นในนามของบริษัทโดยพิจารณาจากบริบทและสถานการณ์แวดล้อมทั้งหมดและไม่คำนึงว่าบุคคลนั้นจะมีนิติสัมพันธ์กับบริษัทอย่างไร อีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้รับเหมาหรือผู้รับสัญญา (contractors) ของบริษัทอาจถือว่าเป็น “บุคคลผู้เกี่ยวข้อง” กับบริษัทหากพิสูจน์ได้ว่าผู้รับเหมาหรือผู้รับสัญญานั้นให้บริการต่างๆแก่บุคคลภายนอกในนามของนิติบุคคลสำหรับมาตรการที่บริษัทสามารถกระทำได้เพื่อควบคุมความเสี่ยงจากโทษของความผิดที่เกิดจากการติดสินบนเจ้าหน้าที่โดยบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับนิติบุคคล (bribery risk) คือ การกำหนดให้มีกระบวนการภายในเพื่อตรวจสอบการกระทำของพนักงานของนิติบุคคลหรือตัวแทนอื่นใดที่ปฏิบัติหน้าที่ในนามของนิติบุคคล เช่น การจัดให้มีการตรวจสอบเชิงความเสี่ยงต่อการให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐของนิติบุคคล (risk-based due diligence) และการจัดทำสัญญาจ้างที่นิติบุคคลมีข้อสัญญาเกี่ยวกับการต่อต้านการติดสินบนเจ้าพนักงาน (anti-bribery terms and conditions) มีข้อสังเกตว่าการติดสินบนประเภทที่กลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย ได้แก่ การจ่าย “ค่าอำนวยความสะดวก”(Facilitation payments) เพื่อเป็นการเติมน้ำมันหล่อลื่นให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้การพิจารณางานหรือคำขอของตนเร็วขึ้น กฎหมายฉบับนี้ถือว่าบุคคลหรือนิติบุคคลที่จ่ายเงินค่าอำนวยความสะดวกมีความผิดตามมาตรา ๑ และอาจมีความผิดตามมาตรา ๖ และ ๗ ด้วยแล้วแต่กรณีบทบัญญัตินี้ถือเป็นพัฒนาการทางกฎหมายของประเทศสหราชอาณาจักร

เพราะในกฎหมาย Bribery Act ฉบับเก่า (Public Bodies Corrupt Practices Act ๑๘๘๙) ได้ยกเว้นความผิดของการจ่ายเงินค่าสินบนไว้เป็นกรณีเฉพาะเพื่อรองรับความต้องการของเอกชนที่ทำธุรกิจในประเทศที่มีธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าว อย่างไรก็ตาม คำแนะนำขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The ๒๐๐๙ Recommendation of the Organisation for Economic Co-operation and Development- OECD) เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อความน่าเชื่อถือของการบริหารงานและระบบกฎหมายของประเทศที่มีธรรมเนียมปฏิบัติในการจ่ายเงินค่าอำนวยความสะดวกอีกด้วย

๕.๓ ประเทศแคนาดา^{๑๖}

ประเทศแคนาดาจะมีหน่วยงานที่เรียกว่า ส านักผู้ตรวจจริยธรรมและผลประโยชน์ทับซ้อนในรัฐสภา หรือ (Office of the Conflict of Interest and Ethics Commissioner) หรือ CEIC ซึ่งจะมีการเผยแพร่ข้อมูลการรับของขวัญหรือการเดินทางของสมาชิกรัฐสภา ไว้ในเว็บไซต์ <http://ciec-ccie.parl.gc.ca/> ให้สาธารณชนได้รับทราบ ซึ่งจะปรากฏข้อมูลการเดินทางต่างประเทศ เช่น เหตุผลของการเดินทาง รายชื่อผู้สนับสนุน ค่าใช้จ่าย มูลค่าของที่ระลึก ซึ่งหากนักการเมือง คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาคนใด ได้รับ

^{๑๖} แหล่งที่มา : <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/๒๐๑๘/๐๑/conflict-of-interest-law-๑.pdf>.

ของขวัญหรือของกำนัลที่มีมูลค่ามากกว่า ๒๐๐ ดอลลาร์แคนาดา หรือราว ๕,๐๐๐ บาท ขึ้นไปต้องแจ้งข้อมูล CEIC ภายใน ๓๐ วันนับจากที่ได้รับของนั้น

กรณีนี้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของประเทศที่ใส่ใจเรื่องการมอบของขวัญแก่เจ้าหน้าที่รัฐ และมีการตรวจสอบอย่างละเอียดและระมัดระวังเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อสร้างความโปร่งใส นอกเหนือจากการใช้ข้อบังคับทางกฎหมายเพียงเท่านั้น ส่งผลให้ประเทศแคนาดาได้รับการจัดอันดับค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index) ในปี ๒๐๒๐ ในการจัดอันดับของ Transparency International ติดอันดับ ๑๒ จากทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ ที่เข้าร่วมการประเมิน

ตัวอย่างข้อมูลการรับของขวัญของนายจัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีแคนาดา

๖. แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มี ๓ ขั้นตอนสำคัญ (๓ ป.)^{๑๗} ดังนี้

๑) ประกาศเจตนารมณ์นโยบาย No Gift Policy ขององค์กรหรือหน่วยงาน เป็นการประกาศของผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเพื่อให้บุคคล หรือหน่วยงาน หรือสังคม หรือสาธารณชน รับรู้ว่า ตนเอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนในหน่วยงานจะไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดในขณะ/ก่อน/หลังปฏิบัติหน้าที่ ที่จะส่งผลให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในปัจจุบันและอนาคต และมีการเผยแพร่ประกาศดังกล่าวสู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ ตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน เช่น การส่งหนังสือเวียน การจัดทำ Infographic จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ และต้องมีการเผยแพร่ประกาศฯ ใน Website หลักของหน่วยงาน โดยการประกาศดังกล่าวอย่างน้อยจะต้องมีข้อความ “เป็นหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่”

๒) ปลุกจิตสำนึก หรือสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยมีการดำเนินกิจกรรมในลักษณะต่างๆ เพื่อปลุกจิตสำนึกและสร้างทัศนคติ และค่านิยมที่ดี ในการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในการปฏิเสธการรับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐต้องร่วมมือกันสร้างการรับรู้ในวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ที่จะปฏิบัติงานโดยไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนในลักษณะต่างๆ ภายใต้บริบทของหน่วยงานตนเอง เช่น การจัดอบรมให้ความรู้ การจัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การสร้างการ

^{๑๗} กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สรุปรายความหมาย.วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔

รับรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เมื่อดำเนินการแล้วให้เผยแพร่การดำเนินการดังกล่าวใน Website หลักของหน่วยงาน

๓) ประเมินผล การกำกับติดตาม และการรายงานผล ผู้รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ดำเนินการกำกับติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย No Gift Policy ของหน่วยงานนั้นๆ ในภายหลังการประกาศเจตนารมณ์ฯ การดำเนินกิจกรรมการปลูกจิตสำนึกหรือสร้างวัฒนธรรมองค์กรแล้ว เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นๆ ได้ปฏิบัติตามตามเจตนารมณ์หรือวัฒนธรรมองค์กรหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้ง นำผลการดำเนินงานตามข้อ ๑ และข้อ ๒ มารายงานในระบบติดตาม และประเมินผลแห่งชาติ (EMenscr) และการรายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะฯ ตามแบบที่กำหนดมาอย่างสำนักงาน ป.ป.ท. (รอบ ๖ เดือน ภายใน ๓๑ มี.ค. ๖๖ และรอบ ๑๒ เดือน ภายใน ๓๐ ก.ย. ๖๖)

๗. Recommendation ขององค์กรระหว่างประเทศ – ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้อง

๑) องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้เผยแพร่รายงานผลการจัดอันดับความโปร่งใส Corruption Perceptions Index : CPI ซึ่งได้ดำเนินการเป็นประจำทุกปีต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ มีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลไทยบริหารจัดการเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

๒) มาตรการคอร์รัปชันโลกของภูมิภาคเอเชีย ประจำปี ๒๐๒๐ (Global Corruption Barometer : Asia) เพื่อเป็นการยุติปัญหาการคอร์รัปชัน เสนอแนะให้รัฐบาลของแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชีย มีมาตรการป้องกันกำราบสินบนและการเล่นพรรคเล่นพวกเพื่อการเข้าถึงบริการภาครัฐ

ภาคผนวก

แบบรายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy
จากการปฏิบัติหน้าที่ สำหรับบุคคล : ปึงประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

แบบรายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy
จากการปฏิบัติหน้าที่
ชื่อหน่วยงาน/ส่วนราชการ.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล..... ตำแหน่ง.....
สังกัด..... ขอรายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No
Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

วันที่ ได้รับ	รายละเอียดของขวัญ	ผู้ให้ของขวัญ				รับในนาม	
		ภาครัฐ	เอกชน	ประชาชน	อื่น ๆ	หน่วยงาน	รายบุคคล

ลงชื่อ..... ผู้รายงาน
ตำแหน่ง.....
วันที่/...../.....

สำหรับบังคับบัญชา

ตามที่ได้รับรายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติ
หน้าที่ตามรายละเอียดข้างต้นแล้วนั้น ขอให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- เห็นควรให้ส่งคืนผู้ให้
 ส่งมอบให้แก่หน่วยงาน
 อื่นๆ.....

ลงชื่อ..... ผู้รายงาน
ตำแหน่ง.....
วันที่/...../.....

หมายเหตุ: ขอให้รายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่
ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาทุกครั้งที่มีการรับของขวัญหรือของกำนัลจากการปฏิบัติหน้าที่

แบบรายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy
จากการปฏิบัติหน้าที่ สำหรับบุคคล : ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

แบบสรุปรายงานตามนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่
ชื่อหน่วยงาน/ส่วนราชการ.....
ประจำปีงบประมาณ.....

รายงานผลการขับเคลื่อนตามนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่ ของหน่วยงาน
ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในสังกัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. การประกาศเจตนารมณ์ตามนโยบาย No Gift Policy ขององค์กรหรือหน่วยงาน

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	วันที่ประกาศ	ข้อมูลประกอบ

๒. การปลูกจิตสำนึก หรือสร้างวัฒนธรรมองค์กร

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	วันที่ดำเนินการ	รูปแบบการดำเนินการ	ข้อมูลประกอบ

๓. รายงานการรับของขวัญและของกำนัลตามนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่

ของขวัญและของกำนัลที่ได้รับ	จำนวน (ครั้ง)
ผู้ให้ของขวัญ	
๑) หน่วยงานภาครัฐ	
๒) หน่วยงานภาคเอกชน	
๓) ประชาชน	
๔) อื่นๆ	
รับในนาม	
๑) หน่วยงาน	
๒) รายบุคคล	
การดำเนินการเกี่ยวกับของขวัญที่ได้รับ	
๑) ส่งคืนแก่ผู้ให้	
๒) ส่งมอบให้แก่หน่วยงาน	
๓) อื่นๆ โปรดระบุ	

๔. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของหน่วยงาน

.....
.....
.....
.....
.....

๕. ข้อเสนอแนะอื่นๆของหน่วยงานต่อนโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้รายงาน

เอกสารอ้างอิง

The UK's Bribery Act ๒๐๑๐: มติใหม่แห่งการต่อต้านคอร์รัปชั่น. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, จาก <https://www.opm.go.th/opmportal/multimedia/eyu/UK.pdf>.

กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท..สรุปความหมาย. วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔.

กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท..สรุปความหมาย. วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๔.

กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท..สรุปความหมาย. วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๔.

เดือนเด่น นิคมบริรักษ์, ธิปไตย แสละวงค์.บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ.(ฉบับเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐).สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/๒๐๑๘/๐๑/conflict-of-interestlaw-๑.pdf>.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พุทธศักราช ๒๕๖๑, พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒,ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ ๑๓๖ ตอนที่ ๕๐ ก (๑๖ เมษายน๒๕๖๒).

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช ๒๔๙๙,ราชกิจจานุเบกษา,เล่มที่ ๗๓ ตอนที่ ๙๕ (๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๙).

มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๐.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔,ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๑๓ ง (๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔).

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือการรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔,ราชกิจจานุเบกษา,เล่มที่ ๑๑๘ ตอนพิเศษ ๑๐๔ง (๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๔).

ราชกิจจานุเบกษา,เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๕๒ ก (๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑).

สมใจ ทองกุล.มติใหม่กฎหมายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่นในสาธารณรัฐเกาหลี.สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๕ จากhttps://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=๒๕๒๖.
